

GAZET'A TRANSILVANIEI.

gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Dumineo's, F6ice, candu concedu ajuto'riele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 3 fl v. a. Tiera' externe 16 fl. v. a. pe une au séu 40 doidecari, or 3 galbini mon. sunato'ria. Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorba mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'a timbrala e 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 66.

Brasiovu, 2 Septembre 21 Aug., 1865.

Anulu XXVIII.

MONARCHIA AUSTRIACA. TRANSILVANIA.

Borgo-Prundu 18 Augustu. Dintre mai multe órte despre serbarea dilei nascerei Inaltiatului Imperatu pucamu din cela alu Borgaóniloru, ca si in Borgo-Prundu pre'a de 18 se serba cu iluminatiune si cu cantarea imnului: „Dómne tiene,“ urmatu de bubuite cu tréscurile; ér' diu'a de b's'a intempinatú asemené cu imnu si cantari in cantato'rie nate de desiertari de tréscuri. Dupa acestea in cancelaria cuala amploiatii cu representantii opidului isi sprimara ialitate a oatra Maiestatea S'a inaintea judelui cesualu la care acesta in numele Maiestatii S'ale multiamí, si le dise, ca acést'a o va aduce la cunoscenti'a i inalta.

La 10 óre serbatoresoe cu choru cultu divinú, mnu poporale,“ cu salve din tréscuri. Predica corendiatória insemnatatei dilei.

La esirea din beserica musio'a ér' intoná „Dómne tiene“ .; dar' intieleginti'a cu representantii comuneloru din totu reulu, cu 4 preoti intrara in cancelari'a cercuale si si espiara urarile si simtiementele leali catra Maiestate. La prandiu au tóte plasele si bransiele intrunite si toastulu pentru aiestate redicatu de judele procesuale Paramon Salvanu fú matu de vivate sgomotóse si bubuite din tréscuri. Toti rogaramu, cá Ddiu se sustiena cu simtiulu celu de parinte leveratu si egalu pe Maiestate si famil'a Domnitória!

Teod. —s—

Despre Adunarea generala a Asociatiunei.

Abrudu 29/17 Aug. (Estrasu din epistola privata.) Nu voiescu a'ti impartasi lucrarile siedintiei de eri estrasu mai lungu din cauza ca acelea se coprinde derise pre bine in protocolulu siedintiei, precum si pentruca celeasi in partea loru cea mai mare sunt prevediute in program'a publicata de comitetu inca din Maiu a. c. Ceea ce oiescu eu se'ti impartasiescu mai nainte de tóte este, ca pre nime m'a surprinsu atatu **priimirea facuta membriloru din afara prin confratii nostrii din Abrudu,** catu si numerulu membriloru adunati, pe carele u dupa cele ce amu vediutu in cei doi ani la Blasiu si Hatiegu, mai ca nu 'lu asteptám, apoi si spiritulu si tonulu ce domnitu si domnesce in societatea adunata aici. Ori ca eu unt preocupatu, séu ca acesti abrudeni au unu naturalu ferécatoru catra sinesi, pentruca mie mi se pare cumca adunarea nu potea fi priimita nicairi cu atata caldura, devotamentu si charitate cu cata a fostu priimita aici. Cortele destule, bune si frumóse, locale pentru restauratiuni inca n'au lipsitu. Dumineca a fostu mésa de 107 óspeti, intre carii numai 18 nsi au fostu invitati dintre auctoritatile locale. Acésta mésa avú caracteru strinsu privatu, cá un'a ce se dete prin insii membrii inaintea deschiderii siedintieloru si in absentia vicepresiedintelui, de aceea la acésta mésa se audira toaste numeróse in direptiuni fórte diferite, romanesci si unguresci. — Dupa mésa membrii comitetului cati se aflá aici, adica ddni canonicu Const. Papfalvi, protop. Ioane Antoneli, consil. Ilie Macelariu, I. Acsente Severu si secretarii Baritiu si Rusu tienura consultatiune preliminaria la cortelulu Dlui canonicu vicepresiedinte Timot. Cipariu, carele spre nespuns'a bucuria a toturoru sosi aici dumineca la amiédi. Acea consultatiune avú acelu resultatu placutu, ca membrii adunanduse in urmatórea di de timpuriu, consultandu in grupe despre oateva afaceri; dupa deschiderea solena lucrarile decursera cu mare sporiu si poiu dice cu unu felu de gravitate. Cuventulu Dlui v. presiedinte prin care se deschise adunarea, cuventarea dlui Dr. Hodosiu de bunavenire. Reportulu celu lungu anulu elaboratu de dn. secretariu protop. I. Rusu cu multa grija si tactu fusera ascultate cu mare interesu. Desbateri au fostu pucine, cu atatu mai multe inse au fostu disertatiunile séu discursule citite in adunare, adica cinoi si anume a v. presie-

dintelui Tim. Cipariu despre tablele oerate, pe care se afla inscrise documente romane din cei dintei seculi dela Is. Christosu, in alu caroru stilu se afla urme fórte interesante de limb'a nóstra romanésca; a dlui avocatulu Ioane Gosmanu dela Oradea Insemnari din dreptulu romanu; a lui G. Baritiu despre sciintiele tehnice; a dlui protop. din Turd'a Ioane Antoneli poporul romanu in constitutiune cá continuare a disertatiunii sale din 1863; a dlui Ios. Hodosiu Dr. de drepturi v. spanu din comit. Zarandu din Istoria dreptulu romanu.

Dupa siedintia care se incheiese la 13/4 óre membrii pe la 3 óre au mersu la mésa ce li s'a datu din partea confratiloru abrudeni. Acésta mésa fu privita cum amu dice diplomatica, de aceea dn. v. presiedinte se folosi de ocaziune spre a ridicá celu dinteiu toastu pentru Maiestatea S'a Imperatulu si marele nostru Principe **Franciscu Iosifu I.** si pentru august'a S'a familia; toastulu fu priimitu cu vivate **intreite.** Totu dn. v. presiedinte ridicá unu toastu pentru Esoel. S'a dn. presiedinte alu asociatiunii; dn. Ilie Macelariu pentru dn. v. presiedinte, G. Baritiu pentru confratii abrudeni, Dr. Ios. Hodosiu pentru membrii venitii din afara.

In cursulu dilei mai venira si alti membrii. In sér'a acelei dile domnisió'a Elis'a Circ'a dete unu concertu inaintea unui publicu numerosu, carele priimi piesele ecsecutate in aplause dese.

Astadi citinduse protocolulu siedintiei de eri elaboratu prea frumosu prin dnii notari ad hoc Mateiu Nicola si profes. Papfiu si priimitu fiindu, se trecú la ordinea prevediuta in programa si adica se ascultá mai antaiu reportulu comisiunii cercetátore de computulu anului trecut. Portarea acelorasi preste totu se aflá prea regulata; se escara inse unele dificultati serióse asupra unoru spese facute de comitetu fara cá aceleasi se fia fostu preliminate de catra adunarea generala in Hatiegu, eara anume 60 fl. dati unui studiate doctorandu la filosofia, anume Dragomiru, carele de 3 ani trage cate 300 fl. dela asociatiune, cum si precum se aude alte 300 fl. dela comun'a de unde e nascutu si din alte fonduri dela Sibiu, cum si o suma óreocare cheluita pe acte de ale asociatiunii, precum provocari catra membrii carii nu platescu regulatu, diplome s. a. Dupa o desbatere traganata pana la 12 óre se decise abié, ca spelele extraordinarie facute de comitetu pentru astadata sunt incuviintiate, a remasu inse, cá in acésta privintia se se statorésca unu principiu dupa care comitetulu se se póta regula pe viitoriu. —

La impartiel'a stipendialoru inca se incinse o discussiune lunga si incurcata, precum din nenorocire acésta cestiune este din natura ei, in catu de va merge totu asié, nu voru tree doi trei ani dupa care stipendiale ce se dau dela asociatiune se voru casa cu totulu, ear' sumele respeptive se voru intrebuintia la alte scopuri; anume la cursulu de filosofia mai nimeni nu mai cere a se da stipendia.

Membrii noi s'au inscrise si au platitu mai multi decatu la Hatiegu si s'au incasatu v. a. fl. 467.

Batu 2 óre, siedinti'a se suspinse pana la 5 óre d. a.

La 5 1/2 siedinti'a se redeschise. Dn. secretariu I. Rusu isi citesce motiunea privitoare la unificarea ortografiei. Presiedintele o pune la desbatere, care tienú 1 1/2 óra. De tiar' esi fóia*), ai priimi date fórte interesante cum si disertatiuni in materi'a acésta. Acésta cestiune se decise asié, ca adunarea priimesce in principiu cu mare bucuria propunerea societatii aradane, totusi alegerea unei comisiuni voiesce a se amana pana la anulu, eara pana atunci provóca pe filologii de specialitate, cá se pregatésca cestiunea in totu adinsulu prin foi publice literarie si prin foiletone.

Se mai propune si cestiunea elaborarii dictionariloru, pentru care se si arataera prin scrisori adresate catra comi-

*) Va esi, numai se ne interesamu cu totii cá se ésa. R.

tetu dnii S. Manguica fostu profesor de limb'a rom. la gimn. din Temisiór'a, ear' acum amplotiatu, parochulu din Resinariu Sava Popovicu si redactorulu „Amicului scólei“ Visariou Romanu. Desbaterea se prelungi si acum, dupa care adunarea decise, ca dens'a doresce si e aplecata a vedé oatu mai curundu, prest' cate dictionarie au esitu pana acum in limb'a nóstra, alte operate nóua, eara déca unele cá acelea i s'ar da candu va revisiune séu recensiuine in manuscriptu, adunarea nu numai ar' alege recensenti din sinulu asociatiunii, ci ar' si asemna cate unu premiu pentru asemenea opuri.

La ambele acestea cestiuni ne vomu re'ntórce órecandu. Loculu adunarii viitóre se defipse Alb'a Carolin'a (Belgradu), din caus'a mai alesu, ca atatu alta data, catu si acum asociatiunea fu invitata acolo.

Adunarea se inchise abié la 8¹/₂ óre de séra, dupa care mai multi membrii mersera la o petrecere improvisata prin familiile orasianiloru nostrii, eaza mane voru calatori la Detunata. —

Cért'a diurnaleloru germane si magiare pentru Ardélulu.

Noi amu dis'o, ca uniunea Ardélului cu Ungari'a e unu ce pentru dinastia si imperiu cu multu mai importantu, deoatu cá cu o pornire nespalata se se póta decide uniunea lui in favórea unei séu altei nationalitati séu partite din ele. Acést'a vedemu acum, ca se constatésa chiaru si prin convicitiunile publicistice de tóta colórea, ér' mai vertosu prin cele centralistice esito din cerouri normatórie.

„Neue Presse“ din Vien'a afirma, ca ori-ce intielegere intre Ungari'a si Ardélulu despre uníune ar' fi una ruptura in iezetur'a constitutiunii imperiale, fienduca Ungari'a si Transilvani'a nu sunt factorii indreptatiti de a modificá constitutiunea din Febr. Ea dice, ca Ardélulu are astadi o dieta, care dupa lege n'are de a face nemicu cu diet'a Ungariei; constitutiunea imperiala, care susta, are in Transilvani'a o valóre nu numai formalá, ci si materiala, nu numai factuala, ci si juridica; pentru Ardélulu constitutiunea din Febr. nu mai e o cestiune, ci o fakta dupa dreptu complinita; in Ardélulu neci o dieta numai are astadi dreptulu a decide ceva, ce sta in contradicere cu constitutiunea imperiala, pentruca Ardélulu (se intielege, ca cu primirea diplomei si a patentei din Febr. intre legile tieriei) a transferatu dreptulu acest'a la reprezentanti'a imperiala si déca adi o dieta transilvana ar' vré se decida tramitarea deputatiloru la diet'a Ungariei, acést'a decide nu póte avé, decatu numai insemnatatea unei propunerii, despre care regimulu imperatescu numai atunci póte decide, dupa ce mai nainte va fi decisu despre acést'a sen. imp. Acést'a este statulu juridicu alu cestiunii si singuru acest'a e acel'a, care osendesce planulu de a lasá a se hotari uniunea Transilvaniei cu Ungari'a prin dietele ambeloru acestoru tieri. Se póte, ca acést'a uníune ar' fi buna, cu tóte acést'e noi mai suntemu si de alta parere; dar' acést'a e adeveru, ca uniunea sta in contradicere cu constitutiunea si cumca insinte de ce s'aru eeseutá intr'unu modu, ar' trebui se 'si dè invoirea la acést'a reprezentantiu imperiului. „Cine nu vré sesi bata jocu de dreptulu constitutiunali trebuie se recunósca acest'a, e schiama „N. Presse“, si déca aplanarea uníunei cu Ungari'a nu va succede, atunci uniunea érase se se desfiintiese? or se romana atunci Ardélulu inca érase perdutu pentru statulu constitutiunali?“ —

La cestiunea plutitória pentru Transilvani'a nu ne sta numai singuru acést'a tíera inaintea ochiloru, cá o cauza speciala, ci deodata se periclitésa si constitutiunea. Déca e erstatu cá diet'a Transilvaniei nedependinta de sen. imp. se decida uniunea cu Ungari'a, cu acést'a se sfartica cea d'antaita tréntia din constitutiunea imperiala austriaca, si noi din parte-ne nu vedemu, cu ce dreptu s'ar' mai poté denegá dupa una astufeliu de precedintia dreptulu dietei boemice, cá se decida si ea uniunea tieriloru corónei lui Wenceslau.

Nu se póte asia intielege aplanarea cu Ungari'a. Diet'a unгурésca trebuie mai antaiu se dovedésca, ca aplanarea e posibila. Decisiunile ei trebuie mai antaiu se fia in armonia cu aceea, ce va decide consiliulu imperialu asupr'a modificarii constitutiunii imperiale; pana nu pote fi vorb'a despre aceea, cá se se predé unгурiloru dreptulu, care inca nu le chiar' compete dupa dreptulu constitutiunali, ce sta astadi in valóre. Déca diet'a unгурésca a fostu inainte de 4 ani legala fara

Transilvani'a, si acum va poté fi totu asia. Vrendu cineva a afirmá acum, cumca numai cu o dicta unгурésca deplinu legala, in sensulu unгурiloru si alu punctului loru de vedere din 1848, se póte negociá, atunci póte omulu fi si consecuentu. Déca legalitatea se intielege astufeliu, atunci chiaru si ecsistinti'a cancelariei de curte ungare e o nelegalitate, pentruca in sensulu acel'a numai unu ministeriu magiaru ar' fi legalu, nu unu cancelariu, numésca-se elu chiaru si Georgiu de Mailath, scl. Mai incolo dice, ca cei de dincolo de Lait'a, nemtii, nu potu se fia asia scurti de vedere in caus'a acést'a, pentruca cestiunea ungara este cestiunea constitutiunii austriace si repete, ca eeseutarea uníunii Ardélului cu Ungari'a e unu atacu in constitutiunea imperiului si de aceea privescu ei conchiamarea catu mai curunda a dietei Ungariei cá unu postulatulu alu partitei constitutiunale imperiale scl.

„Ost d. Post“ nu crede, ca oorón'a va concede ruperea legaturei, ce léga Ardélulu constitutiunalmente de imperiu tramitendu representantiu ardeleni p'aci'ncolo la Pest'a predandui in grati'a séu disgrati'a magiariloru, apoi resonésa asupr'a legalitatii pretinse, citandu art. de lege din 1848, care regulésa compunerea legala a dietei, si dice, ca dupa legile din 1848 Croati'a Graniti'a militara cu 39 representanti facu o parte constitutiva intregitória a dietei unгурesci, si numai acelea parti erau pe tempulu facerei legiloru din 1848 legalu impreunate cu Ungari'a, pe candu aceleasi legi pentru Transilvani'a numai catu ordoná, cá Ardélulu, déca vré a se uni, se tramita 69 deputati. La legalitatea dietei unгурesci nu e dara necesaria conchiamarea reprezentantiloru Ardélului, ci numai a Croatiei si ai granitiei militare. Art. de lege VII insarcinésa pe ministeriulu ung., cá se aplice tóte potentiósele mediolóce legale spre a efeptuá uniunea Transilvaniei cu Ungari'a si in adeveru s'a si facutu o lege, asia numita „legea uníunii“. Inse §-lu 6 alu art. de lege VII demanda respicatu, cá determinatiunea despre representanti'a Transilvaniei in diet'a ung. se se estinda numai la diet'a cea mai de aprópe ungarica. Prin urmare legile din 1848 nu cunoscu o dieta ung. intarita séu imultita prin reprezentantiu Ardélului, fienduca o face dependinta dela unu evenimentu viitoriu ad. dela uniunea, ce o va decide diet'a Ardélului; ér' in catu premitu actnlu acest'a cá complinitu, acele legi tiermurescu determinatiunile privitória la uníune numai la diet'a din 1848. Prin urmare conchiamarea reprezentantiloru transilvaneni nu e neci de catu prescisa prin legile din 1848, si conclusulu uníunii e unu ce, ce s'a facutu afara de legislatiunea ungarica, ceea ce neci odata nu póte pune in intrebatiune legalitatea unei diete ungare, prin urmare déca Dvóstra, domniloru, faceti dependinta legalitatea dietei Ungariei dela conchiamarea deputatiloru ardeleni la aceeasi, atunci diceti unu neadeveru sciutu si acoperitu numai prin frase.

Mai 'ncolo apostrofésa pe magiari asia: Noi ce e dreptu, ve vomu combate, dar' totusi vomu aflá luoru onorabilu, déca veti dechiará francu; ca pentru noi Ardélulu e o cestiune de putere, vremu alu luá cu puterea, pana candu o avemu pe acést'a a mana; Transilvani'a se fia prim'a cucerire a nóstra! Dar' nu ve acoperiti poft'a urgenta de a domni cu mant'a cea santa a legalitatii. Din partene o spunemu pe facia: ca Ardélulu e chei'a pentru positiune. Din temeiri politice nu juridice vréu unгурii inainte de tóte a luá chei'a acést'a. Cu atatu e mai mare dar' oblegatiunea nóstra a nu lasá din mani acést'a positiune, ci se o aparamu cu cea mai venjósa putere. Dealtumintrelea noi observam apriatu, ca ne potemu inchipui unu feliu de necsu alu Transilvaniei cu Ungari'a fara a prejudecá autonomiei popóreloru locuitória in tíer'a acést'a; dara ceea ce combatemu noi e luarea Ardélului cu puterea fara de conditiune, prin eesperimente si prevenire, ceea ce e identicu cu spargerea constitutiunii imperiale.“ —

Diurnalele magiare dovedescu din **contra**, ca uniunea Ardélului cu Ungari'a e facuta cu tóta modalitatea legala aducundu argumente peste argumente. „Concordi'a“ in Nr. 65, ér' insira atari argumente pentru legalitatea uníunei; inse pe noi ne ustura urechile catu le amu mai auditu si ne sangera anim'a catu le amu mai combatutu; cu tóte acestea „Conc.“ dice, ca argumentele acelea dupa dreptulu publicu sunt atatu de ponderóse, in catu nu se póte trage la indoiéla legalitatea dietei din 1848? Noi inse Ardelenii scimtu atat'a ca, de ar' milita tóta lumea in castrele unionistiloru, romanii ardeleni nu si voru vinde pentru unu blidu de linte neoi o iota din dreptulu loru perfectissime egalu politicu nationalu si de limba, oare lu avemu sanctionatu si aflatoriu in valóre de

lege a tieriei, si celora, ce apara legalitatea dietei din 1848 si cu aceea, ca romanii si sasii atunci n'au protestatu in contra uniunii, le ceremu numai computu despre tota picatura de sange, ce a oursu din marea aceea legalitate in contra careia, a fostu protestatu fapt'a istorica, si i intrebamu, deca deputatii nerenegati nu era terorizati? si deca, afara numai de unu tiranu, pote dice cineva, ca ou „Unio vagy halál“ nu s'a facutu sila morala? apoi unde lipsesce libertatea convingerii, deciderea se pote dice legala? A dis'o si Mai. S'a, in resp. la adresa Ungariei din 1861, ca paua candu locuitorii magiari ai Ardélului voru tiené, ca prin uniune le sunt periclitate interesele lor nationale, uniunea nu se mai pote realisa, asia noi tienemu tare de ouventulu imperatescu. Invoirea amicabila, fara catu de pucina sila morala si pe longa o deplina garanti'a a drepturilor coegali politico-nationali, cine nu o doresce? Si ér' oine nu se infóra de urmarile unei sile morali séu a unei cocolosiri politice? — N'avemu juramentu?

Situatiunea devine din ce in ce totu mai seriósa. „Neue freie Presse“ si „Ost. d. Post“ reportésa in 29, ca conchiamarea dietei transilvane se va publica inca in septeman'a acést'a. Legea de alegere din 1848 va forma bazea de capetenia, si diet'a Ungariei se va aduna cu 3 septemani mai tardiu, ér' dupa „Ost. d. Post“ numai in Decembre.

„Herm. Ztg“ scrie, ca si Esc. S'a P. metropolitu bar. Si a g u n a primi ordinu mai inaltu se mérga la Vien'a.

„Korunk“ in num. din urma asia pricepe situatiunea, cumca „in tota ór'a potu se fia gata, ca pe bazea art. XI din 1791, pe longa censulu asiediatu pe contributiunea de pamentu din 1848, se va mai tiené in Ardélu una si fara indoiala cea din urma dieta a Ardélului, dupa cari adauge: Situatiunea dupa cele din susu e destulu de indoiósa, destulu de schimbatiósa, destulu de intristatória, destulu de incurceta, spre a pune la proba scholarirea politica a natiunii.“ Dupa care art. publica representatiunea deputatiloru magiari oatra Maiestate, candu parasira diet'a din 1863. In adeveru, ca situatiunea trebuie se ne traga adencu atentiunea.

Braslovu 1 Sept. Ilustritatea S'a D. vice-presiedinte alu dietei transilvane Ioane cav. de Alduleanu facundu baile reci in comun'a la Zernesci, se afla de cateva dile intre noi la Brasiovu. Suntemu mundri a aminti acésta, ca ce Dsa se vede a fi nunumai o capacitate rara, dar' si barbatu popularu. Omenii nostri, dupa ce 'lu cercetara prin visite de corporatiuni si la Zernesci, 'lu invitara si lu bineventara si aici. Dupa acestea cari de cari se intrecu cu invitatele si onorese meséle Dloru. In dilele viitorie se va da o més'a comuna solenele in onórea Dsale.

Este pré bine, candu barbati nostri nu se departu de poporu, ca-oe atunci se intrece poporulu ai imbraciosia.

— Adi se incepù si cursulu scolasticu la gimnasiale de limba straina si cu prima Sept. s. va incepe si in gimnasiulu romanu gr. or.

Din miduloculu Transilvaniei 26 Augustu 1865.

In dilele aceste nu potu se scriu alta decatu se culegu vorbele de pre strate despre stramutarile, ce sunt de a se face dicu de pre strate intru adensu pentru ca positivu nu soiu nemicu, si mi se pare, de nu me insielu, cumca tóte vorbele, cate se vorbescu pre strate, isi au funtan'a lor, mai alesu, ca au inceputu a se lati de candu s'a dusu o. Miko si br. Kemény la Vien'a.

Eu desi nu potu da crediamentu deplinu celoru audite, pentru ca unele sunt mai stravagante de catu altele, totusi socotu se le inregistresu numai, cá se aretu, ca sunt nescari preludii la dram'a venitória precum sunt paserile marii preludii Viscolului venitóriu, si adica: Se dice, cumca totu personalulu administrativu din comitate etc. se se delature si inca prin alegeri, comitii supremi etc. se se aléga din aristocratii pasivi, si administratiunea publica asia se se intocmésca, incatu cea se se concentrese in man'a aristocratiei, carea dupa siablouulu din Ungari'a, ar' voi a croi platile amplotiloru asia, precum fusesera acele inainte de 1848, unde unu jude procesuale avea plata 52 fl. v. a. Mai incolo, ca la diet'a Transilvaniei venitória se se faca alegerile, nu sciú dupa ce modu de alegere, iase sub eschisiva conducere a aristocratiei, cá pana in 1848, mai alesu ca aristocratia crede, si necurmatu predica cumca numai acele lucrari publice sunt legitime, care le implenesce ea. Ér' care sunt indeplinite de altii, de ar' fi catu de bune, sunt nelegitime.

Consolidarea monarchiei o dorimu cu totii din anima, dar' deca aristocratia, capatandu puterea in mana, va abusa de ea pentru ajungerea unoru scopuri particulari (si noi scimu cu totii cari sunt acele) ne tememu, si nu fara temeiu, cumca monarchia nu se va consolida, ci din una resturnatura va cadé in alta. Nu mai diou nemicu, despre inarticularea natiunei romane, nu despre legea limbelor, nu despre inarticularea diplomei din 20 Oct. si 26 Fauru, ca de si aceste legi s'an decretatu in diet'a Transilvaniei si s'au sanctionatu de Monarchulu, se voru afla midilóce a le dechiara de nule, si ilegitime, pentruca aristocratia nu au voitu a lua parte la facerea lor. — Argumentulu, ca tóte dispusetiunile facute nu sunt legitime, deca aristocratia nu au voitu a participa la ele, este unu argumentu fórt tare? si a d h o m i n e m, pentruca cu ce dreptu pottesce aristocratia legalitatea numai pentru sene si o néga pentru altii?

Istori'a acésta magistra a vietii ne aréta mai pre tóte paginele ei, cumca gubernarea prin aristocratia este totu asia de fatala cá si gubernarea prin democratia, si numai acéste dóna elemente mestecate in proportiune dirépta sunt in stare a face fericirea publica, deca ambele sunt insufiate de adeveratulu patriotismu, altumintre unulu se strica pe altulu, si consecuentia e ruin'a totale.

Voiescu aristocratii din Ardélu a governa bine si voiescu cá generatiunile venitóre se i aiba in buna memoria, au a se feri de eschisivitati etc. etc.

Ci inse scopulu nostru nu este a da altora invetiatura ei este numai a reversa pucina lumina preste orisonulu nostru, cá se vedemu, unde ne aflamu si unde ne vomu afla, deca cumva fatulu va voi, cá vorbele respandite prin strate se fia adeverate. —

Ci deca atatea fatalitati au trecut preste capetele nóstre de vreo oativa seculi, credemu, ca momentele aceste voru trece cá multe altele, numai credintia catra Imperatulu si Dinasti'a lui, carea o amu doveditu pana acum, se remana ne vatemata si Santa, apoi speramu, ca luptele politice, ce ne astépta, si pe care ale sustiené este a nóstra santa detoria, le vomu porta cu folosu si patrioticu si natiunale; asta e securu, mai alesu ca speramu tare si vertosu, cumca Maiestatea S'a imperatulu va fi scutu aparatoriu si parinte tuturoru poporeloru sale credintiose. e. e.

Telegramu. Vien'a 31 Augustu. „Wanderer“: „Cu resolutiunea imp. din 28 Aug. diet'a Transilvaniei se ar' fi desfiintiatu si s'a conchiamatu o alta dieta pe temeulu modulu de alegere transilvanu din 1848. „Debatte“ simtiesce, ca diet'a Transilvaniei va avé a se ocupá eschisivu numai cu revisiunea asia numitei legi a uniunii Ardélului. O comisiune dietala se va insarciná a defige precisu modalitatile si marginile unei eventuale uniuni legislative a Ungariei si Transilvaniei. Pretensiuniloru de autonomia a Ardélului atatu in privintia administratiunii, catu si a legislatiunii in causele tieriei se va lasá jocu liberu, precum si de alta parte regimulu 'si reservésa mana libera facia cu rezultatele invoirii. Regimulu se ingretiosadia de tóte midilócele maiestrite, care detruncésa adeverulu resultatulu mediulocitu; elu va incopená la drepturile cele vechi constitutionale ale Ardélului spre a pune a-fara de tóta indoial'a caracterulu legitimu alu dietei, totusi de alta parte va considerá conscienciosu relatiunile faptice de atunci intrevenite. In sensulu acést'a considera regimulu legile din 1791, diplom'a leopoldina, precum si egalitatea natiuniloru prochiamata de monarchulu presentu. Justitia si administrati'a remanu in Ardélu precum sunt; totusi in loculu administratoriloru de acum voru intrá fõispánii din 1861. Scaunulu dietei va fi Clusiu. Cestiunea uniunii se va tiené de primele trebi ale dietei Ungariei.“

Óre nu se va ignorá dupa complecsulu legiloru vechi inarticularea natiunii romane de natiunea a 4-a si confesiunile intocma de indreptatite? Se va abrogá deodata cu conchiamarea dietei si art. V, in catu cuprinde elu juramentulu uniunii numai a celoru 3 natiuni, si ponenduse in locu de 3 juramentulu celoru 4 natiuni si 6 confesiuni? Noi altu-feliu nu precepemu nece o egalitate nationala! —

Cronica esterna.

Cu ocaziunea calatoriei imp. Napoleon pre vro 2 dile in Elveti'a, se scrie, ca a avutu intalnire cu Victoru Emanuele si s'a intielesu despre cestiunea Romana dupa cum e intielesu si pap'a.

Recunoscerea regatulu Italiei din partea Spaniei casiu-nase pe cabinetulu austriacu a si face unele observatiuni, „Monitorulu“ Francoiei reportésa, ca cabinetulu Spaniei a re-

sponsu, cumea nu pôte concede, cá politic'a s'a se se con-
duca de interesele dinastice, care n'au de a face nemica cu
interesele corónei spanice. Reconóscerea e fapta complinita
si solulu Spaniei Ulloa a si avutu in 14 Aug. audientia la re-
gele Italiei.

In Itali'a sunt la ordinea dilei nouele alegeri pentru
parlamentu.

ROMANIA. (Rescól'a din Bucuresci dupa
„Trompeta Carp.“) „Dorinti'a de a aduna sciri, pe catu
se puté mai positive asupra rescólei din acea di, ne a pusu
in neputintia a da ameruntimi mai curundu.

„Guvernulu de mai multu timpu deja avea sciintia despre
culpabile uneltiri ce se petreceau in mai multe locuri din ca-
pitala. In unele, mai ou osebite, aoei ce canta rescóla, adica
pericolitarea esistentiei natiunii, aflara de vre unu catuva timpu
unu locu de intalnire si de conspiratiune, fórte complesante.
Guvernulu scia si astepta, siguru de bunulu simtiu alu patrio-
ticiloru cetatieni, siguru de a puté mantiné ordinea, fara a
alerga la nici unu midilocu de represione. Acésta calma pur-
tare a guvernului, dedu indrasnéla resculatoriloru, care ince-
pura a intrebuintia chiar' si publicitatea pentru a inlesni rea-
lisarea scopului loru. Asia D. I. Brateanu, cu duo dile inain-
tea evenimentului, adresà, prin diarulu „Sentinela“ una epi-
stola catra D. prefectu alu politiei, in care insinuatiuni, pe
catu culpabili pe atatu si sumetie, aveau de scopu pretentiosu
a slabi in impiegati si armata devotamentulu loru catra patria
si tronu. Guvernulu cu tóte ca hotaritu a da probe de cea
mai mare rabadare, nu potu dupa informatiunile ce prii-
mise, se nu ordone arestarea Dlui Brateanu in séra de Luni.
Cu tóte acestea, Marti pe la 10 óre diminétia, diferite grupe,
armate cu ciomege si arme se ivira, de una-data, pe mai
multe locuri ale capitalei, stricandu geamuri, isbindu in usi,
luandu pe totii cati intalniau in midiloculu loru si silindu'i a
merge cu densii. In otelulu primariei totu fu stricatu, re-
sturnatu, archivele svirlite pe ferestre; peste una diumetate
óra politia si gendarmeria inceptu a'i urmari; vediendu-se luati
de aprópe, resculatorii se retrasera spre piatia Santului An-
tonu, si luara dispositiuni a pune impotrivire armata. Gu-
vernulu, insciintiatu de acésta miscare, dedu ordinu ca ar-
mata se mérga in ajutoriulu politiei; consiliulu de ministri se
declara in permanentia si se instala la ministeriulu de resbelu
la vre-o cateva mie de pasi numai de teatrulu, unde deplora-
abila drama avea a'si desfasiura tristele séle péripetie.

Domnulu chefu alu politiei, insocitu de unu darabantiu
si urmatu de una compania din regimentulu alu 7-lea si de
unu escadronu de lancieri se infacia inaintea resvratitoriloru;
la a treia somatia ei respunsera prin pietre si glóntie; atunci
D. chefu se retrase, fara a fi lovit, din norocire, si adresan-
du-se catra chefulu companiei, elu invita, a'si face detoria,
foculu inceptu, prin focu de intimidare, puscele descarcandu-se
in aeru.

In vremea acésta, consiliulu se tiené, in ministeriulu de
resbelu, in una camera ce da spre strada, deplorandu aspri-
mea mesuriloru ce era chiamati a intrebuintia, inse hotaritu
a face, cu ori ce pretiu, cá ordinulu legale se triumfe, prin
repunerea energioa si neintardiata a inamiciloru tiei. Dom-
nulu ministru de resbelu era pe peronu, priimindu nuvele, si
dandu ordine; ordonantie porneau si soseau in totu minu-
tulu. D. generale Florescu, calare, intoverasitu de colonelulu
Lupascu si de comandantele trupelor, a asistatu in persóna
la asediarea ostirei, in facia ultieloru ce conducu pe piatia
St. Anton. Era 1 óra dupa amédia-di, si lupta urma inca.
Regimentulu alu 7-lea, una sectia a artileriei si doua esca-
dróne de lancieri, dupa mai multe somatiuni facute de catra
pomandantulu loru, vediendu ca impotrivirea nu inceta fura
chiamate a inainta. Resculatorii strinsi din tóte partile ince-
cura a intra prin casele din giurulu pietiei si a trage de a-
colo asupra trupelor. Pe la doua óre parte din raniti si
prinsi erau adusi in curtea ministerului si de acolo espeduiti
la Malmesonu; pe la trei óre ultimii resturnatori erau prinsi
si ordinulu se aflá restabilitu.

Juna nóstra armata a fostu admirabile de sange rece,
energie si umanitate la acea impregiurare. Nici unu escesu;
nici unu spiritu de resbunare pentru acei pe cari ei prin-
sesse séu cu armele in mana séu ca trasese asupra loru;
umana si brava totu una data, cum se cuvine ca adeverala
putere se fia, purtarea armatei in acea di, va remane in ochii
totoru romaniloru ce tienu la tíera loru unu titlu mai multu
de iubire si de stima.

4617/1865.

Publicare.

Cu prea inalta incuviintata lege snantiara pentru anulu administra-
tivu carentu s'au aplacidatu suma de *doua dieci si cinci mii fiorini v. a.*
care in urma destinatiunei sale se va intrebuintia:

a) spre impartirea de stipendii la artisti seraci si plini de sperantia,
carii s'au ca cu unu opu mare propria au pasita deja inaintea publici-
tatei, s'au ea sunt in pusetiune a produce óresicari de adenca valóre
artistica,

b) spre impartirea de pensiuini, adeca contribuiiri ajutatóre pentru
artistii, carii au produsu deja lucrari folosítóre si meritorie, si carora
prin mentionat'a ajutorintia li se da posibilitatea do a propasi cu suc-
cesu pe calea pornita; — in fine

c) spre misiuni in sfer'a artei cultivatóre si adeca la astufella de
artisti, carii au ajunsu deja gradulu independintiei artistice.

Reservandu'si inaltulu ministeriu de statu — caruia s'au incredin-
tatu efeptuirea acestei dotatiuni — dreptulu de impartirea pensiuiniloru,
spre cerculu activitatei sale proprie, fara inse a eschide competinti'a la
acésta indreptatita, cara cu privintia la misiunile dande artistiloru cul-
tivatori, facendu'si de datorintia, a satisface mai antaiu si antaiu cerin-
teloru statului privitóre la acéstea, si in sensulu acelora a introduce
cele de lipsa, — se provóca toti artistii din sfer'a artiloru cultivatóre
(architectura, sculptura, pictura, poesia si musica) a marelai principatu
Ardélu, carii spre debandirea unui asemenea stipendiu cugeta a fi in-
dreptatiti, a competi in privintia acésta celu multa pana in 20 Septembrie
a. c. la reg. Guberniu transilvanu.

Cererile de competintia au se cuprinda in sene:

1. Deslucirea ramului culturai si a referintieloru personali a com-
petentelului.

2. Aratarea modulului, in care are se se intrebuintiedie stipendiulu,
spre scopulu cultivarei mai departe.

3. Producerea mentionatelor probe de talentu si a deja ajunsului
gradu de cultura.

Acéstea stipendii se voru imparti deocamdata numai pe restimpulu
unui ano, observanduse inse, ca la defigerea marimei acelora voru servi
de cinosura referintiele personali ale competentelului, si scopulu ce aru
avé a se ajunge prin impartirea acelora lasanduse inse vóia libera com-
petentelului de a si esprime dorinti'a sua in privintia acésta.

Acéste se face in urm'a inaltului emisu alu cancelariei aulice reg.
transilvane din 23 Augustu a. c. Nr. 3639 cunoscutu.

Sibiú in 28 Augustu 1865.

Dela Guberniulu regescu alu Transilvaniei.

Nr. 71 — 1865.

2-3

CONCURSU.

Pentru postulu de docente in scól'a gr. cat. din Teusiu, cu care
sunt impreunate urmatórele emolumente:

- 210 fl. v. a. din fondulu fostiloru granitari.
- Cortelu liberu si gradina.

Dela concurenti se recere:

- Atestatu de botesu ca e de relegiune gr. cat.
- Atestatu despre absolvarea studialoru.
- Atestatu déca cumva au mai fostu undeva docente.
- Atestatu despre portarea morale si politica.

Pedagogii s'au preparandi voru avé preferintia. —

Doritorii de a ocupa acestu postu voru avé a'si tramite suplicele
s'ale francate, si bine instruite pana in 25 Septembrie st. n. a. c. la ofi-
ciulu Archidiaconale in Aiudu.

Aiudu 21 Augustu 1865.

Oficiulu Archidiaconale gr. cat.

Unu locu de pasiune

pentru oi de 240 jugere, in Buzelu micu (Kis-Bodza) se da
in arenda pe estu ano, incependu dela 1-a Septembrie a. c.

Informatiune mai de aprópe de

Georgiu Teutsch,

3-3

oratoru in Presmeru g.

Pretlurile bucateloru in piati'a Brasiovlului.

(Mesur'a se ia in galet'a de Ardélu, din care doua facu
trei mesure austriace.)

Sept. 1 n. 1865.

Gráu curatu galeta 5 l. 70 cr., de midilocu 5 fl. 19 cr., ameste-
catu 4 fl. 20 cr. —

Secara 3 fl. 21 cr., Papasioiu (cucurusu) 3 fl. 60 cr., Ordiu 3 fl.
22 cr., Ovesu 1 fl. 50 cr., Cartofi 1 fl. 14 cr.